

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فارسی آموز ۳

(نوشتن)

سطح میانی

ویژه نظام آموزش بین المللی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۷

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

- نام کتاب: فارسی آموز ۳ (نوشتن) - ۷۰۵
- پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: حسین قاسم پورمقدم، میترا دانشور، احمد تمیم داری، مریم دلاور، ابراهیم پویانژاد، احد صبری، مرضیه یزدان پناه، مرجان سجودی، فاطمه محمود گرجی، پروین صادقی نژاد، فرنوش کاوه پیشه، علیرضا چنگیزی و پریچهر جبلی آده (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
- حسین قاسم پورمقدم (مؤلف) با همکاری احترام سادات توکلی و زهرا سلطانی مطلق - کبری محمودی (ویراستار)
- مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
- شناسه افزوده آماده‌سازی: احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری و طراح جلد) - فاطمه رئوف پی، ارمغان رحمان پور (طراح یونیفورم و صفحه آرا) - ملیحه احمدی، زهرا صباغی و منّا علانی (تصویرگر)
- نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وبگاه: www.chap.sch.ir و www.irtextbook.ir
- ناشر: شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده آبدلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳
- دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹ - ۱۱۱۵۵
- چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (WWW.Offset.ir)
- سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۷

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

سخنی با فارسی‌آموزان

ما خوشحالیم که شما فارسی‌آموزان عزیز، می‌خواهید فارسی یاد بگیرید. مجموعه کتاب‌های فارسی‌آموز که براساس یافته‌ها و تجربه‌های علمی و آموزشی صاحب نظران تولید شده است؛ برای شما فرصت‌های مناسبی را ایجاد می‌کند تا با تمرین بیشتر، فارسی را به خوبی بیاموزید. هر یک از کتاب‌های چهارگانه این مجموعه، در برگیرنده نکته‌ها، واژگان، مکالمه، تلفظ، خوانش و فعالیت‌های متنوع خواندنی و نوشتنی است.

کتاب‌های فارسی‌آموز در چهار سطح تدوین شده است: سطح مقدماتی: فارسی‌آموز ۱؛ سطح ابتدایی: فارسی‌آموز ۲؛ سطح میانی: فارسی‌آموز ۳؛ سطح پیشرفته: فارسی‌آموز ۴. در هر سطح برای تقویت مهارت خواندن و نوشتن دو کتاب اصلی و در مجموع هشت کتاب وجود دارد. محتوای برنامه درسی فارسی‌آموز با توجه به مهارت‌های زبانی، در دو جلد سازماندهی شده است: الف) کتاب فارسی‌آموز خواندن ب) کتاب فارسی‌آموز نوشتن.

هر کتاب متناسب با یک دوره و سه پایه تحصیلی است. فارسی‌آموزان می‌توانند هر بخش را در یک پایه و هر کتاب را در یک دوره بگذرانند. کتاب‌های خواندن و نوشتن هر سطح شامل سه بخش، هر بخش شامل هفت درس و هر کتاب شامل بیست و یک درس است.

رویکرد حاکم بر برنامه درسی فارسی‌آموزی، رویکرد انتقال فرهنگی است. برای تحقق این رویکرد در تمامی محتوا تا حد امکان سعی شده، جلوه‌ها و آموزه‌های فرهنگ فارسی به کار گرفته شود تا از این رهگذر خواننده با زبان و ادب فارسی آشنا شود. کتاب فارسی‌آموز (خواندن) بر پایه مهارت‌های گفتاری (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، تفکر و استدلال) سازماندهی شده است. در آموزش فارسی، کتاب خواندن بر رویکرد کلی و کتاب نوشتن، بر رویکرد جزئی تأکید دارد اما با توجه به نگاه ترکیبی، در مراحل از آموزش به هر دو رویکرد نیز توجه شده است.

در بخش اول، دوم و سوم فارسی‌آموز ۳ (نوشتن)، هر درس از سه تا پنج صفحه و هر صفحه از دو تا چهار تمرین کامل کن، کلمه‌سازی، بنویس، مرتب کردن جملات به هم ریخته، جمله‌نویسی، تصویرنویسی، وصل کردن، نشانه‌شناسی، واژه‌شناسی، کاربرد اجزای دستوری، کاربرد نشانه‌های نگارشی، جدول، تداعی و یادآوری کلمات، درست‌نویسی و احادهای زبانی، بند‌نویسی، کاربرد پسوند‌های واژه‌ساز، شناخت شناسی‌زبانی، تشخیص و کاربرد روابط معنایی و... تشکیل شده است.

برای تقویت و توانایی خوانانویسی و خطّ خوش فارسی آموزان، در سازماندهی محتوای کتاب های چهارسطحی، سه نوع خط به کار گرفته شده است: الف) خطّ نسخ که سرمشق خواندن بوده و خطّی است که متن درس های فارسی آموز به آن خط چاپ شده است. ب) خط تحریری که سرمشق نوشتن بوده و خطّی است که متن بخش «زیبا بنویسیم» کتاب نوشتن با آن نوشته شده است. مبنای بهره گیری از خطّ نوشتاری یا تحریری، مشق نظری، دست ورزی و تمرین عملی است. پ) خطّ نستعلیق ساده یا شبه نستعلیق، فقط در شعرخوانی های کتاب خواندن ۲، ۳ و ۴ با هدف آشنایی فارسی آموزان با جلوه های خوش نویسی فارسی و پرورش حسّ زیبایی شناسی به کار گرفته شده است.

در این کتاب به مهارت های نوشتاری زبان و مهارت هایی نظیر دقّت، شناخت، تشخیص و کاربرد توجّه شده است. کتاب فارسی آموز نوشتن جنبه آموزشی دارد و باید هماهنگ با کتاب فارسی آموز خواندن، آموخته شود. فارسی آموزان می توانند بنا بر تشخیص خود و با توجّه به توانایی یادگیرندگان، تمرین های بیشتری را برای نوشتن انتخاب کنند.

امیدواریم از کتاب های فارسی آموز لذت برده و با این کتاب ها بتوانید به خوبی با زبان و ادبیات فارسی آشنا شوید. برای شما فارسی آموزان آرزوی سلامت، موفقیت و شادکامی داریم.

دفتر تألیف کتاب های درسی عمومی و متوسطه نظری

فارسی آموز ۳/۱

۱۰	درس ۱: جنگل
۱۴	درس ۲: باغچه
۱۸	درس ۳: مطالعه
۲۲	درس ۴: شهرداری
۲۸	درس ۵: آذربایجان
۳۲	درس ۶: شیشه گری
۳۶	درس ۷: گل ریزان

فارسی آموز ۳/۲

۴۴	درس ۱: دشت
۴۸	درس ۲: وسایل خانه
۵۲	درس ۳: اردو
۵۶	درس ۴: بیمارستان

۶۰	درس ۵: کردستان
۶۴	درس ۶: منبت کاری
۶۸	درس ۷: عید فطر

فارسی آموز ۳/۳

۷۶	درس ۱: کویر
۸۰	درس ۲: خانه تکانی
۸۴	درس ۳: آزمایشگاه
۸۸	درس ۴: راه آهن
۹۲	درس ۵: خوزستان
۹۶	درس ۶: خوش نویسی
۱۰۰	درس ۷: تعزیه

۱۰	جنگل
۱۴	باغچه
۱۸	مطالعه
۲۲	شهرداری
۲۸	آذربایجان
۳۲	شیشه‌گری
۳۶	گل‌ریزان

فارسی آموز

۳/۱

تالاب انزلی

درس ۱ جنگل

۱- با حروف داده شده کلمه‌های مناسب بنویسید.

..... ب - ط - و - ل

..... و - ر - ع - ش

۲- کلمه مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

جنگل در هر شرایطی به ..... خود ادامه می‌دهد. (حیات - حیاط)
همیشه ..... عشق جنگل به ابر زبازد بازدید کنندگان طبیعت است. (غصه - قصه)

۳- معنی کلمه‌های زیر را بنویسید.

پنهانور = ... جذاب = ... ارمغان = ... محبوب = ...

۴- متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید.

شب: ..... طبیعی: ..... شور: ..... بلند: .....

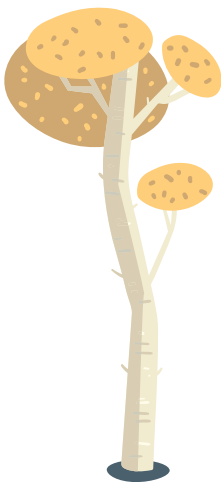
۵- برای کلمه‌های زیر یک هم خانواده بنویسید.

علم: .....

مجموعه: .....

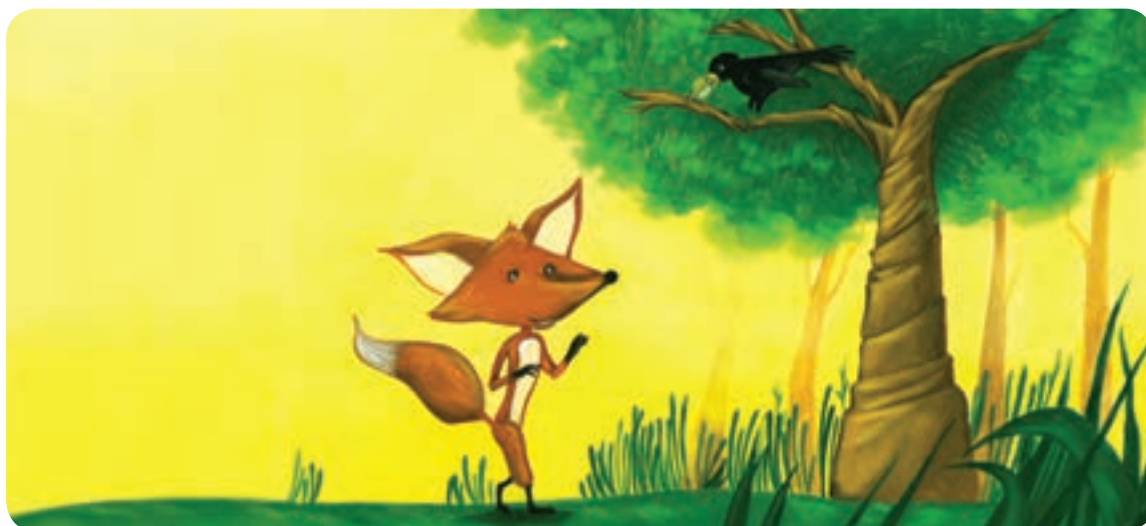
۶- با کلمه «خوش» کلمه‌های جدید بنویسید.

.....

کلاغی تگه‌ای پنیر دید. آن را برداشت و به سوی درخت بلندی پرواز کرد. روباهی او را دید و تصمیم گرفت آن پنیر را به دست آورد. روباه به زیر درخت آمد و شروع به تملّق گفتن از کلاغ کرد. از زیر درخت فریاد زد: «به به! چه پرندۀ زیبایی! چه پرهای بَرّاقی! اگر صدایت هم به زیبایی پرهایت باشد، سزاوار است که تو را سرور پرندگان بخوانند.» کلاغ از حرف‌های روباه بسیار خوش حال شد و خواست قارقار کند. اما همین که دهانش را باز کرد، پنیر از دهانش به زیر درخت افتاد. روباه حيله گر آن را برداشت و به سرعت فرار کرد.

۱- کلاغ به کجا پرواز کرد؟

.....

۲- روباه چگونه از کلاغ تعریف کرد؟

.....

۳- چرا کلاغ با شنیدن حرف‌های روباه دهانش را باز کرد؟

.....

.....

نکته

۱- فعل را در جمله‌های زیر مشخص کنید:

من جنگل هستم.

جزیره قشم مجموعه‌ای از جنگل‌های سرسبز است.

کودکی هایم اتفاقی ساده بود.

ما باید در حفظ و نگهداری فضاهاى سبزکوشا باشیم.

۲- برای جمله‌های زیر یک فعل مناسب بنویسید.

دانه گفت: «در آینده باغی بزرگ .....»

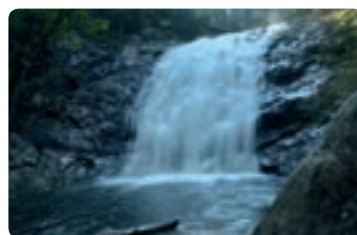
ما به جنگل نهارخوران در گرگان .....»

ابوعلى سينا، پزشک معروف ایرانی .....»

۳- در جمله‌های زیر فعل را تغییر دهید و نشانه ویرگول را در جای مناسب بگذارید.

انسان‌ها در هر مقطعى از زندگى چیزهاى مى آموزند. ....»

فرصت‌ها مثل ابر مى گذرند. ....»

۱- برای کلمه‌های زیر یک صفت مناسب بنویسید.

منظره.....، جنگل.....، شاهین.....، قصه.....

۲- عبارت‌های ناتمام زیر را کامل کنید:

شهر شاهرود از داشتن.....

درخت گیلاس وحشی به خود آمد و.....

۱- در زبان فارسی ضرب المثل ها جایگاه ویژه ای در گفتار و نوشتار دارند. از ضرب المثل بالا چه

برداشتی می کنید؟

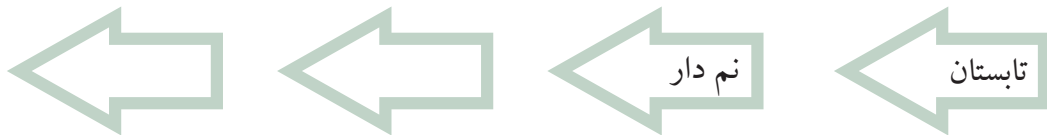
۲- آیا مشابه این ضرب المثل در زبان مادری شما وجود دارد؟ آن را بنویسید.

درس ۲ باغچه

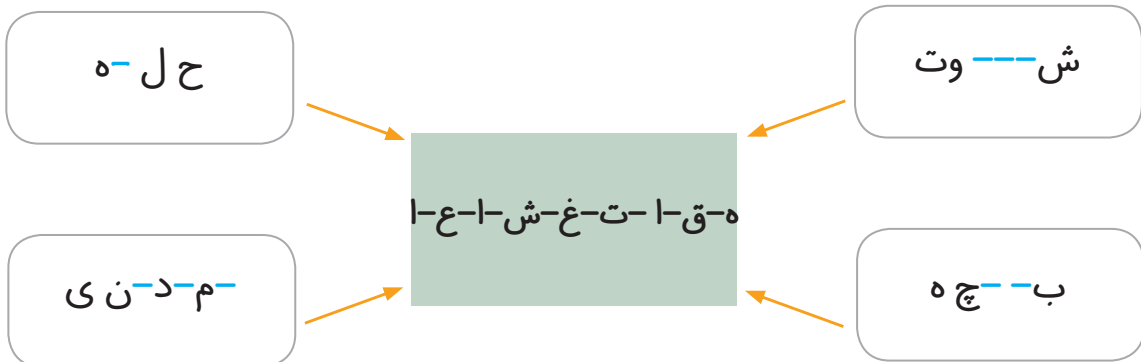
۱- مانند نمونه، با حرف آخر هر کلمه یک کلمه جدید بنویسید.

۲- متضاد کلمه های زیر را بنویسید.

سیاه : ..... زیبا : ..... شیرین : ..... بدمزه : .....

۳- حرف مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی قرار دهید.

۴- معنی کلمه های زیر را بنویسید.

آشیانه : ..... همدلی : ..... تازه : ..... ساکت : .....

خانه ما قدیمی است. درها و پنجره‌های آن تمیز است. خانه ما یک حیاط بزرگ دارد. در وسط حیاط یک باغچه قرار دارد. پدرم هر سال در باغچه سبزی و گل‌های زیبا می‌کارد. در حیاط ما یک گربه سفید و زیبا هم زندگی می‌کند. حسن، برادر کوچکم، این گربه کوچک را خیلی دوست دارد. او به گربه غذا می‌دهد و با آن بازی می‌کند. ما خانه قدیمی خود را دوست داریم.

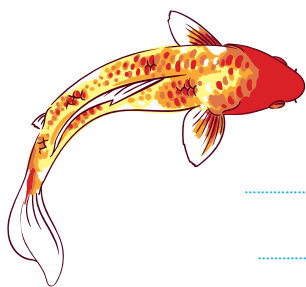

۱- پدر در باغچه چه کاری انجام می‌دهد؟ .....

۲- چه حیواناتی را در باغچه خانه می‌توان نگه داشت؟ .....

نکته

۱- زمان فعل جمله‌های زیر را مشخص کنید.

ماهی قرمز امسال هم با ما می ماند. ....

مادر بزرگ کاسه‌های پراز شاتوت در دست داشت. ....

۲- زمان فعل جمله‌های زیر را تغییر دهید و نشانه ویرگول را در جای مناسب بگذارید.

در یک باغچه دو درخت زندگی می کردند. (.....)

در بهار درختان آلبالو شکوفه می دهند. (.....)

۳- مانند نمونه، سه کلمه ساده و غیر ساده، در جدول بنویسید.

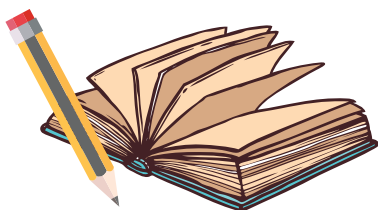
کتاب - ..... - ..... -	ساده
کتابخانه - ..... - ..... -	غیر ساده

۴- کلمه‌های ساده و غیر ساده را مشخص کنید.

خوش - شاعران - دوست - آشپز باشی - آفتاب - کارگر - دانشمند - ناتوان

ساده: .....

غیر ساده: .....

۱- با کلمه های زیر جمله بسازید.

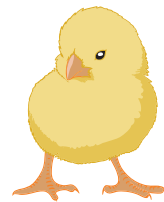
باغچه:

پاییز:

۲- نامه ای به مادر بزرگ و پدر بزرگ خود بنویسید.

ضرب المثل

۱- برای هر یک از کلمه های «آشپز» و «جوجه» یک ضرب المثل بنویسید.

۲- در مورد یکی از ضرب المثل های بالا یک داستان کوتاه بنویسید.

درس ۳ مطالعه

۱- کلمه‌هایی از متن درس بنویسید که در آنها حرف «ع» به کار رفته باشد.

۲- با هر یک از حرف‌های زیر دو کلمه بنویسید.

ط: ..... ظ: ..... ض: .....

ص: ..... ح: ..... ج: .....

۳- شش کلمه از متن درس در جدول نوشته شده است. آنها را پیدا کنید و بنویسید.

نمونه: انتخاب

ر	س	ن	آ	ج	ی	ه	م
ض	د	ل	آ	و	ح	آ	و
آ	ه	ص	آ	ل	ج	د	ض
ی	ط	ر	گ	آ	ن	م	و
ث	ه	م	ج	ر	ت	ش	ع
ب	ذ	ب	ا	خ	ت	ن	ا

۴- با کلمه «دانش» چهارکلمه جدید بنویسید.

مانند : دانش + مند = دانشمند

۵- معنی کلمه‌های زیر را بنویسید.

فروغ : ..... میهن : ..... برگزیده : ..... رضایت : .....

درک مطلب

باغچه اطفال

من کودکی کنجکاو و فعال بودم. کتاب می‌خواندم و شعرهای کودکانه می‌سرودم و به نقاشی عشق می‌ورزیدم. هر کاغذ پاره‌ای که به دستم می‌رسید، ساعتی نمی‌گذشت که بر آن تصویری از گل و درخت و جنگل نقاشی می‌کردم.

روزی با مادر بزرگم که مرا بسیار دوست داشت، چند مداد رنگی تهیه کردم. از آن به بعد، حتی شب‌ها و وقتی دیگران در خواب بودند، نقاشی می‌کردم. در آن هنگام، هنوز مدرسه‌های جدید و امروزی وجود نداشت و من مانند کودکان دیگر در مکتب درس می‌خواندم. اما بعدها اولین کودکان ایران را دایر کردم و آن را باغچه اطفال نامیدم. در اولین روزهای کارم، مادری فرزند کر و لال خویش را نزدم آورد و من اندیشیدم که چگونه می‌توان به این کودکان کمک کرد و خواندن و نوشتن آموخت.

از آن پس، شب‌ها و روزهای بسیاری را در کار ابداع الفبای کر و لال‌ها گذراندم و اولین الفبای کر و لال‌ها را در ایران ابداع کردم. با این کار بزرگ توانستم به مردم و میهن خود خدمت کنم. (جبار باغچه بان)

۱- باغچه بان در کودکی چه کارهایی انجام می‌داد؟ .....

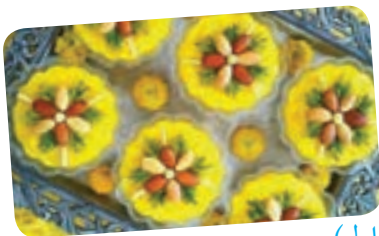
۲- به مدرسه‌های قدیمی چه می‌گفتند؟ .....

۳- کار بزرگ باغچه‌بان چه بود؟ .....

۴- از چه راه‌هایی می‌توان به مردم خدمت کرد؟ .....

نکته

۱- باتوجه به جمله، کلمه مناسب را انتخاب کنید.

ما برای ادامه ..... به اکسیژن احتیاج داریم. (حیات - حیاط)

ما هر سال در تعطیلات عید به ..... می رویم. (سفر - صفر)

۲- در کدام جمله از آرایه جان بخشی استفاده نشده است؟ آن را مشخص کنید.

شبم از روی گل برخاست.

کتاب روی میز مینا بود.

کوزه آب زمین خورد وناله ای سرداد.

۳- با کلمه های هم نویسه زیر جمله بسازید و در آنها از آرایه جان بخشی استفاده کنید.

گل: .....

گل: .....

نگاه کن بنویس

به تصویر نگاه کنید و در مورد آن

یک بند بنویسید.

۱- با کلمه‌های زیر یک بند بنویسید و در آن از آرایهٔ جان بخشی استفاده کنید.

(مطالعه، کتاب، میز) .....

۲- هر دو کلمهٔ مناسب را به هم وصل کنید و ترکیب جدید را در جدول بنویسید.

کلمه	کلمه	ترکیب
دوره	زندگی	
مهارت‌ها	نوجوانی	
زندگی	محبت	
شکوفه	لذت بخش	

۳- یکی از داستان‌های مورد علاقهٔ خود را خلاصه کنید و بنویسید.

.....

.....

با توجه به ضرب المثل به سؤالات زیر پاسخ دهید:

۱- از این ضرب المثل چه زمانی استفاده می‌کنیم؟

.....

۲- یک داستان کوتاه در مورد ضرب المثل

بنویسید. ....

.....

.....

ضرب المثل

"چیزی که عوض داره گله نداره"

درس ۴ شهرداری

۱- کلمات درهم ریخته زیر را مرتب کنید.

شهر- ما- خود- تمیز- باید- را- نگه داریم

آبادانی- برای- شهرداری- شهرها- می کوشد

۲- هر دو کلمه هم معنی را یک رنگ بنویسید.

پژوهش	لوح	درنگ	حوادث
نگهداری	تحقیق	اتفاق ها	حفاظت
شهرداری	نوشته	مکت	بلدیه

۳- با توجه به متن درس، در جاهای خالی کلمه مناسب بنویسید.

سابقه شهرنشینی در ایران از زمان ..... یکی از طولانی ترین سوابق شهرنشینی در

..... است. بخش های مختلف شهرداری مثل واحد عمران، خدمات، ..،

حفاظت و امور ..... می باشد.

استادی در شروع کلاس، لیوانی پر از آب به دست گرفت. آن را بالا بُرد تا همه ببینند. بعد از شاگردان پرسید:
«به نظر شما وزن این لیوان چقدر است؟»

شاگردان گفتند: «نمی دانیم.»

استاد گفت: «من هم بدون وزن کردن نمی دانم دقیقاً وزنش چقدر است، اما سؤال من این است، اگر من این لیوان آب را چند دقیقه همین طور نگه دارم، چه اتفاقی خواهد افتاد؟» شاگردان گفتند: «هیچ اتفاقی!»
استاد پرسید: «خب، اگر یک ساعت همین طور نگه دارم، چه؟»

یکی از شاگردان گفت: «دستان درد می گیرد.»

- حق با توست. حالا اگر یک روز تمام آن را نگه دارم، چه؟

شاگرد دیگری گفت: «دستان بی حس می شود. عضلات تحت فشار قرار می گیرند و فلج می شوند و کارتان به بیمارستان خواهد کشید!»

استاد گفت: «درست است. ولی آیا در این مدت وزن لیوان تغییر کرده است؟»

جواب دادند: «نه!»

استاد گفت: «دقیقاً مشکلات زندگی هم همین طور هستند. اگر آنها را چند دقیقه در ذهنتان نگه دارید، اشکالی ندارد. اگر مدت طولانی تری به آنها فکر کنید، ذهن و چشمتان به درد خواهد آمد و اگر بیشتر از آن نگهشان دارید، فلجتان می کنند و دیگر قادر به انجام کاری نخواهید بود.»

۱- پیام متن بالا را در دوسطر بنویسید.

دو برادر، یکی خدمت سلطان کردی و دیگری به زور بازو نان خوردی. باری این توانگر گفت درویش را که: «چرا خدمت نکنی تا از مشقت کار کردن برهی؟» گفت: «تو چرا کار نکنی تا از مذلت خدمت رهایی یابی؟ که خردمندان گفته اند نان خود خوردن و نشستن، به که کمر زرّین به خدمت بستن».

به از دست بر سینه پیش امیر
تا چه خورم صیف و چه پوشم شتا
تا نکنی پشت به خدمت دوتا
گلستان، سعدی

به دست آهن تفته کردن خمیر
عمر گرانمایه در این صرف شد
ای شکم خیره به نانی بساز

۱- درک و دریافت خود را از حکایت بنویسید.

۲- برادر درویش چه پاسخی به برادر توانگر داد؟ چرا؟

نکته

۱- منادا را در جمله‌های زیر مشخص کنید.

خدایا! مرا در این سال تحصیلی موفق گردان.
 بچه‌ها! ما امروز به اردو می‌رویم.
 ای دوست! بیا تا غم فردا نخوریم.
 سعدیا! مرد نکونام نمیرد هرگز.

۲- با کلمه‌های زیر یک جمله بسازید و در آنها از منادا استفاده کنید.

(پروردگار - مادر)

۳- در جمله زیر تشبیه را مشخص کنید.

نسیم مانند مادری مهربان است.

معلم همچون شمعی تاریکی‌های وجود مرا روشن کرد.

۱- این کلمه‌ها را به چیزهایی تشبیه کنید و بنویسید.

معلم : ..... قطره : ..... آب : ..... کوه : .....

۲- جمله ادبی زیر را به صورت ساده و روان بنویسید.

دوستانم دلی پاک و شفاف مانند آینه دارد.

۳- درباره یکی از شغل‌هایی که دوست دارید، یک بند بنویسید.

ضرب المثل

"دیگ به دیگ می‌گه روت سیاه"

با توجه به ضرب المثل بالا به سؤالات پاسخ دهید.

۱- مفهوم این ضرب المثل چیست؟

۲- این جمله در کجا کاربرد دارد؟

درس ۵ آذربایجان

۱- معنی کلمه‌های زیر را بنویسید.

مستعد : ..... فریب : ..... طیب : ..... حکایت : ..... تنوع : ..... جنت :

۲- با توجه به معنی، کلمه صحیح را از داخل کمانک انتخاب کنید.

سرزمین (خته - خطّه) ..... میوه و بهره (ثمر - سمر) .....

صلاح (اسلحه - درستکاری) ..... بیمار (مریز - مریض) .....

۳- کلمه‌های کادرهای «الف و ب» را با هم مقایسه کنید و کلمه‌هایی بنویسید که در کادر «ب» وجود ندارد.

الف

ب

مدرسه، آذربایجان، کشور، فرهنگ، لحاظ،
اردبیل، زنجان

آذربایجان، صحبت، مدرسه، اختراع، لحاظ،
کشور، گردشگر، شاغل، فرهنگ، ارومیه، اردبیل،
سرعین، دریاچه، زنجان، سلطانیه

پسر کوچکی در مزرعه ای دور دست زندگی می کرد. هر روز صبح، قبل از طلوع خورشید از خواب برمی خاست و تا شب به کارهای سخت روزانه مشغول بود. هم زمان با غروب خورشید، از نرده ها بالا می رفت تا کمی استراحت کند. در دور دست ها خانه ای با پنجره هایی طلایی همواره نظرش را جلب می کرد. با خود فکر می کرد چقدر زندگی در آن خانه با آن وسایل شیک و مدرنی که باید داشته باشد، لذت بخش و عالی خواهد بود. با خود می گفت: «اگر آنها قادرند پنجره های خود را از طلا بسازند پس سایر اسباب خانه حتماً بسیار عالی خواهد بود. بالاخره یک روز به آنجا می روم و از نزدیک آن را می بینم...».

یک روز پدرش گفت که به جای اوکارها را انجام می دهد و او می تواند استراحت کند. پسر هم که فرصت را مناسب دید، غذایی برداشت و به طرف آن خانه و پنجره های طلایی اش رهسپار شد. راه بسیار طولانی تر از آن بود که تصوّرش را می کرد. بعد از ظهر بود که به آنجا رسید. با نزدیک شدن به خانه متوجّه شد که از پنجره های طلایی خبری نیست و در عوض با خانه ای رنگ و رو رفته و نرده های شکسته رو به رو شد. به سمت در قدیمی رفت و آن را به صدا در آورد. پسر بچه ای هم سنّ خودش در را گشود. پسر از او سؤال کرد که آیا خانه پنجره طلایی را دیده است یا خیر؟ پسرک پاسخ مثبت داد و او را به سمت ایوان برد. وقتی آنجا نشستند، آفتاب در حال غروب کردن بود. پسر نگاهی به عقب انداخت و در انتهای همان مسیری که طی کرده بود، خانه خودشان را دید که با پنجره های طلایی می درخشید.

- ۱- پسرک با دیدن آن خانه متوجّه چه چیزی شد؟
- ۲- مفهوم این داستان تو را به یاد چه ضرب المثلی در فرهنگ خودت می اندازد؟

نکته

۱- در جمله‌های زیر متمم را مشخص کنید و زیر آن خط بکشید.

ما امروز به بازار رفتیم.

دانش‌آموزان برای معلمشان هدیه خریدند.

پدرم نامه را در صندوق پست انداخت.

۲- به جای کلمه‌های مشخص شده، کلمه مناسب دیگری بنویسید.

اسباب بازی برادرم در کمد (.....) بود.

کودک از گربه (.....) ترسید.

جوجه با کنجکاوی (.....) نگاه می‌کرد.

۳- جمله‌های زبانی زیر را به صورت ادبی بنویسید.

برگ درختان در پاییز می‌ریزد.

ماه در آسمان می‌درخشد.

نگاه کن و بنویس

۱- این کلمه‌ها شما را به یاد چه چیزهایی می‌اندازد؟ (سه کلمه برای هر کدام بنویسید.)

مسافرت	دریاچه	اسکناس	معدن

۲- جمله‌های ستون «الف» را به جمله‌های مناسب درستون «ب» وصل کنید.

ب

الف

<p>- شامل بخش‌های مختلف یک شهر است.</p> <p>- درختی باشکوفه‌های طلایی از زمین روئیده باشد.</p>	<p>- یک نوع کبک کوهی وجود دارد که</p> <p>- کبک‌ها چنان محو تماشای تابلو می‌شوند که</p>
<p>- شیفته ترکیب بندی رنگ است.</p> <p>- وجود شکارچی را در مقابل خود حس نمی‌کنند.</p>	<p>- لانه‌های زیرزمینی موربانه‌ها تأسیساتی دارند که</p> <p>- درخشش بال‌های رنگین این پروانه‌ها چنان می‌نماید که</p>

۳- در صورتی که به یکی از شهرهای ایران سفر کرده‌اید، خاطره آن سفر را بنویسید و در

کلاس بخوانید.

ضرب المثل

"بسیار سفر باید تا پخته شود خامی"

با توجه به ضرب المثل بالا به سؤالات پاسخ دهید.

۱- پیام اصلی ضرب المثل چیست؟

۲- منظور از پخته شدن در این ضرب المثل چیست؟

درس ۶ شیشه گری

۱- با هریک از کلمه ها، یک جمله معنی دار بنویسید.

درس: .....

نظم: .....

فصل: .....

حق: .....

۲- مانند نمونه کلمه های تازه بسازید.

آشپز + خانه = آشپزخانه

• کتاب + ... = ...

• خوش + ... = ...

• خیال + ... = ...

• کار + ... = ...

۳- با توجه به متن داستان روان خوانی کلمه مناسب را در جاهای خالی قرار دهید:

فردای آن روز پسر ..... چندتا از ..... رفت و گفت: « ..... موشی در خانه ما پیدا شده که همه را اذیت ..... . این موش ..... دیشب گوشت کوب ما را ..... . »

پادشاهی جایزه بزرگی برای هنرمندی گذاشت که بتواند به بهترین شکل، آرامش را تصویر کند. نقاشان بسیاری آثار خود را به قصر فرستادند. آن تابلوها تصاویری بودند از جنگل به هنگام غروب، رودهای آرام، کودکانی که در خاک می‌دویدند، رنگین کمان در آسمان و قطرات شبنم بر گلبرگ گل سرخ. پادشاه تمام تابلوها را بررسی کرد و به تدریج بعضی‌ها را حذف کرد تا دو اثر ماند. اولی، تصویر دریاچه آرامی بود که کوه‌های عظیم و آسمان آبی را در خود منعکس کرده بود. در جای جای آن می‌شد ابرهای کوچک و سفید را دید و اگر کسی دقیق نگاه می‌کرد در گوشه‌چپ دریاچه، خانه کوچکی قرار داشت، پنجره‌اش باز بود و دود از دودکش آن بر می‌خاست، که نشان می‌داد شام گرم و نرمی آماده است. تصویر دوم هم کوه‌ها را نمایش می‌داد. اما کوه‌ها ناهموار بودند و قلّه‌ها تیز و دندانه‌ای. آسمان بالای کوه‌ها تاریک بود و ابرها نشان از رعد و برق و بارش شدید داشتند. این تابلو اصلاً با تابلوهای دیگری که برای مسابقه فرستاده بودند، هماهنگی نداشت اما وقتی آدم با دقت به آن نگاه می‌کرد، در بریدگی صخره‌ای، جوجه گنجشکی را می‌دید که در میان غرّش وحشیانه طوفان، آرام نشسته بود. پادشاه بالاخره درباریان را جمع کرد و برنده جایزه را اعلام نمود: «جایزه بهترین تصویر آرامش، تابلوی دوم است.»

بعد توضیح داد: «آرامش آن چیزی نیست که در مکانی بی سر و صدا، بی مشکل و بی دغدغه یافت می‌شود، بلکه آن چیزی است که باعث می‌شود در شرایط سخت، قلب ما آرام بماند. این تنها معنای حقیقی آرامش است.»

۱- پادشاه به چه دلیل تصویر دوم را انتخاب کرد؟

۲- شما آرامش را در چه چیزی می‌بینید؟

نکته

۱- برای جمله‌های زیر کلمه مناسب انتخاب کنید و آن را در جای خالی بنویسید.

خورشید - شیشه - باغبان - مادر

- ..... از ماسه و خاکستر ساخته می‌شود.
- ..... با خدای خود راز و نیاز می‌کند.
- ..... میوه‌ها را مرتب روی هم قرار می‌دهد.
- ..... بامدادان از پشت کوه نمایان می‌شود.

۲- شناسه هر فعل را با توجه به نهاد هر جمله بنویسید.

- صدای دانش آموزان از کلاس به گوش می‌رس + ...
- ما پارسال تابستان به تبریز رفت + ...

۳- علامت‌های نگارشی مناسب را در متن زیر قرار دهید.

دوستانش به هم نگاه کردند یکی از آنها گفت بله درست است اتفاقاً همین بلا سرما هم آمده است موشی گوشت کوب ما را برداشت و به سوراخ خود برد

۱- در ترکیب‌های زیر، موصوف و صفت‌ها را مشخص کنید.

شیشه‌های اتومبیل - رنگ سرخ - قرن هفتم - آینه‌های بزرگ .

۲- با ترکیب‌های زیر، جمله بنویسید.

بیچه‌های کلاس (امری)

.....

موزه آبگینه (عاطفی)

.....

ضرب المثل

" سالی که نکوست از بهارش پیداست "

با توجه به ضرب المثل بالا به سؤالات پاسخ دهید.

۱- پیام اصلی ضرب المثل چیست؟

۲- چه زمانی از این ضرب المثل استفاده می کنیم؟

درس ۷ گل ریزان

۱- با توجه به حرف‌های داخل جدول، کلمه‌هایی را از درس پیدا کنید و بنویسید.

ط	ق	ز	ع	ص
طراوت	اقتدا	گل‌ریزان	عکاس	خصوصیات

۲- متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید.

شروع ..... روشن ..... ساده ..... خوشحال .....

۳- معنی کلمه‌های زیر را بنویسید.

سخاوتمند : ..... دیرینه : ..... طراوت : ..... همت :

در زمان‌های قدیم، پادشاهی حکومت می‌کرد که پسری به اسم فتح داشت. او یک روز تصمیم گرفت به فتح شنا کردن یاد بدهد. پس او را با تعدادی از شناگران ماهر به رودخانهٔ دجله فرستاد تا شنا کردن را به او یاد بدهند. اما جریان آب خیلی سریع بود و فتح را با خود برد. این خبر به گوش پادشاه رسید. او گفت: هر کس فتح را برای من بیاورد، من به او جوایز فراوانی می‌دهم، ولی «تا روزی که فتح را نیاورید من غذا نمی‌خورم». از طرف دیگر، فتح هر چه در آب دست و پا زد فایده‌ای نداشت تا اینکه به یک حفره رسید. او با سعی فراوان خودش را به آن رساند و گفت باید صبر کنم بینم خدا چه می‌خواهد. بعد از هفت روز، شناگران فتح را پیدا کردند و سالم و سلامت به نزد پدرش بردند. پادشاه هم جوایز آنها را داد. بعد دستور داد: «غذا بیاورید که پسر من هفت روز است غذا نخورده و گرسنه است». اما فتح گفت: «من سیرم». پدر گفت: «چطور سیر هستی؟ مگر در این هفت روز چه خورده ای؟». فتح گفت: «هر روز تعدادی نان روی آب دجله می‌آمد که روی آنها نوشته شده بود «محمد» من با تلاش سعی می‌کردم نان‌ها را بگیرم و هر روز دوسه تا نان می‌خوردم». پادشاه دستور داد در شهر بگردند، ببینند کیست که نان‌هایش را در آب رودخانه می‌اندازد، تا این که مردی پیدا شد و گفت: «آن کس من هستم». پادشاه گفت: «از کجا باور کنم؟». مرد گفت: «از آنجا که روی نان‌ها می‌نویسم محمد». پادشاه پرسید: «چرا این کار را می‌کنی؟». مرد گفت: «شنیده‌ام که می‌گویند تو نیکی می‌کنی و در دجله انداز، که ایزد در بیابانت دهد باز. (یعنی تو نیکی کن و در رودخانه بینداز. خدا در بیابان جواب این نیکی را به تو پس می‌دهد). من هم مرد فقیری هستم و جز نان چیزی نداشتم. پس همان نان را به رودخانهٔ دجله می‌انداختم». پادشاه گفت: «اکنون جواب نیکی‌هایت را می‌بینی». و زمینی به او داد. او و پسرانش مشغول کشاورزی شدند و ثروت زیادی به دست آوردند.

- ۱- فتح که بود؟
- ۲- چرا فتح غرق شد؟
- ۳- چگونه فتح زنده ماند؟
- ۴- دلیل اینکه محمد نان‌هایش را در رودخانه می‌ریخت چه بود؟
- ۵- چرا محمد پاداش گرفت؟

نکته

۱- زمان فعل را در جمله‌های زیر به زمان حال بنویسید.

- زمین به دورخود گشت (.....).
- مردم به رسم گل ریزان احترام می گذاشتند (.....).
- نیما با معلّم به اردو رفت (.....).

۲- با کلمه‌های زیر جمله‌هایی بنویسید و در آنها از منادا استفاده کنید.

- تعطیل : .....
- آب حوض : .....
- گلیم کهنه : .....

۳- با توجّه به کلمه‌ها، به وسیله آرایه تشخیص یک بند بنویسید.

(حضور - جلسه - سخنران - گوش)

نگاه کن بنویس

جمله ای را به زبان فارسی بنویسید و بعد آن را به زبانی دیگر ترجمه کنید.

فارسی : .....

.....

ترجمه : .....

.....

ضرب المثل

مصراع اول این شعر را که به صورت ضرب المثل در آمده است، بنویسید.

یار در خانه و ما گرد جهان می گردیم .....

.....

گویند که بطی در آب روشایی ستاره می دید، پنداشت که ماهی است. قصدی می کرد تا بگیرد و هیچ نمی یافت. چون بارها بیازمود و حاصلی ندید، فرو گذاشت. دیگر روز هرگاه که ماهی بید می گمان بردی که همان روشایی است، قصدی پیوستی و ثمرت این تجربت آن بود که همه روز گرسنه بماند.

کلمہ و دمنہ

جوانی چنین گفت روزی به پیری
بگفت اندرین نامه حرفی است بهم
جوانی نکودار، کلین مرغ زیبا
متاعی که من رایگان دادم از کف
هر آن سرکرانی که من کردم اول
از آن برد گنج مرا، دزد کیتی

که چون است با پیریت زندگی
که معیش جز وقت پیری ندانی
ماند در این خانه استخوانی
تو که می توانی، مده رایگانی
جهان کرد از آن پیشتر، سرکرانی
که در خواب بودم که پاسبانی
پروین اعصامی

۴۴

دشت

۴۸

وسایل خانه

۵۲

اردو

۵۶

بیمارستان

۶۰

کردستان

۶۴

منبت کاری

۶۸

عید فطر

فارسی آموز

۳/۲

جزيرة هرمز

درس ۱ دشت

۱- برای کلمه‌های زیر یک هم خانواده بنویسید

منطقه: ..... طبعی: ..... لطیف: ..... صبر: .....

۲- کدام گزینه با توجه به معنی اشتباه نوشته شده است. با گذاشتن علامت * مشخص کنید.

الف- خوراک : غذا ☐   ب- حیاط : زندگی ☐   پ- عمل : کار ☐   ت- اثاث : لوازم خانه ☐

۳- کلمه‌های مناسب را در جاهای خالی قرار دهید.

اسب دوانی - خودستایی - کنارش - افسارش - بانگ

در مسابقه.....، اسبی پیش افتاد. مردی از شادی..... برداشت و..... نمود. کسی که در..... بود، گفت: «مگر این اسب از آن توست؟» گفت: «نه، اما..... از آن من است»

۴- مفرد کلمه‌های زیر را بنویسید.

نقاط: ..... حقایق: ..... اوقات: ..... مناطق: .....

۵- یک حرف در کلمه‌های زیر به اشتباه نوشته شده است، صحیح آن را بنویسید.

مشاحیر: ..... الفی: ..... غابل: ..... تفریهی: .....

گلی خوش‌بوی در حَمّام روزی   رسید از دست محبوبی به دستم
 بدو گفتم که مشکی یا عبیری   که از بوی دل‌آویز تو مستم
 بگفتا من گلی ناچیز بودم   ولیکن مدّتی با گلِ نشستم
 کمال هم‌نشین در من اثر کرد   و گر نه من همان خاکم که هستم
 گلستان، سعدی

۱- کلمه‌های هم‌نویسه را در ابیات بالا پیدا کنید و بنویسید.

۲- چرا گل خوشبو بود؟

۳- برداشت کلی شما از بیت آخر شعر چیست؟

نکته

۱- برای کلمه‌های روبه روی یک صفت مناسب انتخاب کنید و ترکیب را بنویسید.

کلمه	صفت	ترکیب
دشت		
داستان		
پوشش		
لاله		

۲- با کلمه‌های زیر صفت نسبی بسازید.

ایران : ..... آب : ..... بیچه : .....

۳- عبارت ناتمام زیر را تا سه سطر ادامه دهید.

یک روز برفی پشت پنجره ایستاده بودم و بیرون را تماشا می کردم. دانه‌های برف رقص کنان می آمدند و .....

۱- با کلمه‌های زیر جمله بسازید. درجمله خود از صفت مناسب استفاده کنید.

دشت : .....
 اسطوره : .....
 کوهسار : .....
 مزرعه : .....

۲- از اسم‌های زیر صفت نسبی بسازید و ترکیب را بنویسید.

طبیعت : ..... (رنگ)
 گلستان : ..... (گل، سفال)
 لباس : ..... (پشم)

۳- جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.

اردیبهشت ..... ماه بهار است. (دوم - اولین - دومین - اول)
 روز سال ایرانی روز ..... فروردین است. (اول - اولین - دوم - دومین)

ضرب المثل

گل از گلش شکفت!

۱- شما از این ضرب المثل زیبا چه برداشتی می‌کنید؟ .....

۲- با استفاده از این ضرب المثل فارسی یک داستان کوتاه بنویسید. ....

درس ۲ وسایل خانه

۱- در عبارت زیر چند کلمه نادرست نوشته شده است. آنها را مشخص کنید و کلمه‌های صحیح را بنویسید.

سکوها بیرون از فضای خانه و چسبیده به در ورودی، جایی برای استراحت رهگذران و مهلی برای گفت و گو با همسایه‌ها بود.

۲- خانه‌های جدول را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

• واژه‌ای به معنای اقرار کردن:

--	--	--	--

• هم خانواده واژه «حضور»:

--	--	--	--

۳- هر کدام از واژه‌های ردیف نخست هم معنایی در ردیف دوم دارد. جفت واژه‌های مترادف را به هم وصل کنید.

حکایت - موضوع - دلنشین - مدرن - افسوس - مراسم

حسرت - خوشایند - آیین‌ها - تازه - مطلب - داستان

زندگی

روزی پدر ثروتمندی پسرش را به روستا برد تا با طرز زندگی افراد فقیر آنجا آشنا شود. آن‌ها دو شبانه روز را در مزرعه خانواده بسیار فقیری گذراندند. در راه برگشت، پدر از پسر پرسید: سفر چگونه بود؟

- عالی بود.

- زندگی مردم فقیر را دیدی؟

- بله، پدر.

- چه چیزی یاد گرفتی؟

- ما یک سگ داریم ولی آن‌ها ۴ سگ دارند، استخر ما تا وسط باغ کشیده شده اما رودخانه آن‌ها بی پایان است. چراغ‌ها سراسر باغ ما را روشن می‌کنند، ولی شب‌های آنان را ستاره‌ها روشن می‌کنند. ما قطعه زمین کوچکی برای زندگی داریم، ولی مزارع آنان وسیع است. ما غذایمان را می‌خریم، آن‌ها مواد غذایی خود را پرورش می‌دهند. دیوارها و گاو صندوق از اموال و دارایی‌های ما محافظت می‌کنند ولی دوستانشان از آن‌ها حمایت می‌کنند.

پدر با شنیدن این حرف‌ها ساکت شد.

پسر افزود: پدر ممنونم که به من نشان دادی که ما چقدر فقیریم.

۱- پدر چه هدفی از رفتن به روستا داشت؟

۲- چرا پسر از پدرش تشکر کرد؟

نکته

۱- نوع جمله‌های زیر را مشخص کنید.

- در ورودی خانه‌های قدیمی، چوبی و دولنگه بود. (.....)
- خوردن آب درکاسه‌های سفالی واقعاً لذت بخش است. (.....)
- دالان خانه‌های قدیمی هم حکایت‌های خودش را دارد. (.....)
- ۲- با کلمه‌های زیر جمله‌های پرسشی و امری بسازید.

آب انبار: .....

معماری ایرانی: .....

۳- با کلمه‌های درهم ریخته یک جمله بسازید.

حرف‌های، خونسردی، من، به، می‌دادم، گوش، او، با .....

جواب، لطفاً، بفرستید، زود، را، من، نامه .....

قطار، مسافران، از، شدند، به، خارج، سلامت .....

۴- کلمه مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی قرار دهید.

(متحد - همه مردم - هرگز - حق)

کبوتران ..... شدند تا پروازکنند و درآسمان ناپدید شوند.

امروز شهر آرام بود و ..... به موقع به محل کار خود رسیدند.

آدم دانا و هوشیار ..... دردام نمی‌افتد.

مردم از حرف ..... بدشان نمی‌آید.

نگاه کن بنویس 9

به جای کلمه‌هایی که زیر آنها خط کشیده شده است، کلمه مناسب دیگری قرار دهید.

• او چند کتاب دربارهٔ خانه‌های ایرانی خوانده است.

• این کتاب‌ها راجع به مسائل مختلف مانند ستاره‌شناسی، طب و ریاضیات است. او همیشه به پژوهش و مطالعه عشق می‌ورزید.

ضرب المثل

"هرچه پیش آید خوش آید."

با مفهوم ضرب المثل بالا یک داستان ۲۰ کلمه‌ای بنویسید.

درس ۳ اردو

۱- با توجه به متن درس، در جاهای خالی کلمه‌ها، حرف مناسب قرار دهید.

حو..... له   نمی گ..... اره   خیا..... ی   ..... وله   امته..... ان

۲- هم خانواده واژه‌های زیر را بنویسید.

فضایل : ..... نوع : ..... راضی : ..... معلّم : .....

۳- هم معنی واژه‌های زیر را از درس پیدا کنید و بنویسید.

شاد : ..... مرتّب کردن : ..... بیهوده : ..... صبح زود : .....

۴- سه جفت واژه متضاد از درس بیابید و بنویسید. (مثال: ریز و درشت)

دانه کوچک بود و کسی او را نمی‌دید. سال‌های سال گذشته بود و او هنوز همان دانه کوچک بود. دانه دلش می‌خواست به چشم بیاید، اما نمی‌دانست چگونه. گاهی سوار باد می‌شد و از جلوی چشم‌ها می‌گذشت. گاهی خودش را روی برگ‌ها می‌انداخت و گاهی فریاد می‌زد و می‌گفت: «من هستم، من اینجا هستم، تماشا کنید.»

اما هیچ‌کس جز پرنده‌هایی که قصد خوردنش را داشتند یا حشره‌هایی که به چشم آذوقه زمستان به او نگاه می‌کردند، به او توجهی نمی‌کرد. دانه از این زندگی خسته بود؛ از این همه گم بودن و کوچکی خسته بود. یک روز به خدا گفت: «نه، این رسمش نیست. من به چشم هیچ‌کس نمی‌آیم. کاشکی مرا کمی بزرگ‌تر می‌آفریدی!»

خدا گفت: «اما عزیز کوچکم! تو بزرگی، بزرگ‌تر از آنچه فکر می‌کنی. حیف که هیچ وقت به خودت فرصت بزرگ شدن ندادی. رشد، ماجرای است که تو از خودت دریغ کرده‌ای. راستی یادت باشد، تا وقتی که می‌خواهی به چشم بیایی، دیده نمی‌شوی. خودت را از چشم‌ها پنهان کن تا دیده شوی.» دانه کوچک معنی حرف‌های خدا را خوب نفهمید، اما به زیر خاک رفت و خودش را پنهان کرد. سال‌ها بعد، دانه کوچک، به سپیداری بلند و با شکوه تبدیل شده بود که هیچ‌کس نمی‌توانست ندیده‌اش بگیرد. سپیداری که به چشم همه می‌آمد.

نکته

۱- برای هریک از کلمه‌های زیر جمله بنویسید و در آنها از ضمیر استفاده کنید:

..... خیابان:

..... صبح:

..... اتوبوس:

..... مسافرت:

۲- در متن زیر ضمیرها و نوع آنها را مشخص کنید.

دو اتوبوس جلوی مدرسه بود. بچه‌ها داشتند سواری شدند. بالاخره ما به خانه‌مان رسیدیم. در بسته بود. آنها پشت در بودند. در زدند. هیچ کس در را برایشان باز نکرد.

.....

۳- متن ناتمام زیر را تا سه سطر ادامه دهید.

در دهی مرغ‌ها و خروس‌ها باهم به خوبی و خوشی زندگی می‌کردند. در میان آنها خروس باهوش و فهمیده‌ای بود که

.....
.....
.....

نگاه کن ۹ بنویس

۱- داستان زیر را به سلیقه خود ادامه بدهید.

روزی روزگاری در وسط جنگل جشن بزرگی برپا بود. اسم این جشن، جشن مهربانی بود و بر اساس آن، حیوانات وحشی تا یک هفته اجازه نداشتند حیوانات کوچک‌تر از خودشان را شکار کنند. در این یک هفته خرگوش‌ها با خیال راحت هرجا که می‌خواستند می‌رفتند و سنجاب‌ها بدون ترس فندق جمع می‌کردند.

۲- برای داستان بالا یک نام مناسب انتخاب کنید.

۳- صفت‌ها و اسم‌های جمع را در داستانی که نوشتید، مشخص کنید و در جدول زیر بنویسید.

اسم	
صفت	

"کوه به کوه نمی‌رسد، آدم به آدم می‌رسد."

۱- معنی ضرب المثل بالا را بنویسید.

۲- یکی از خاطرات سفرهای خود را در قالب یک سفرنامه کوتاه بنویسید و سعی کنید در آن از ضرب المثل بالا استفاده کنید.

دستر ۴ بیمارستان

۱- مترادف واژه‌های (مریض خانه - اطبا - تجلیل - تأسیس) را بنویسید.

۲- در جای خالی واژه مناسب بنویسید.

- ناصرالدین شاه در ..... خارجی تعدادی بیمارستان دیده بود. (صفرهای - سفرهای)
- تأسیس ..... از کارهای سودمند زمان صدارت میرزاتقی خان امیرکبیر بود.
(مریض خانه - مریز خانه)

۳- هم خانواده واژه «اشتغال» را بنویسید.

سلطان «بخارا» را در آن وقت که «نوح بن منصور» بود، مرضی عارض گشت که اطبا در آن واماندند.^۱ در آن اوقات، نام من شهرتی یافته بود و در خدمت سلطان مرا مذکور ساختند^۲ و به احضار من فرمان رسید. چون حاضر گشتم، با سایر اطبا مشارکت کردم، تا عاقبت عافیت یافت و به این وسیله به خدمت او موسوم گشتم.^۳ روزی التماس کردم که مرا رخصت دخول دار الکتب و نظاره آنها فرماید. رخصت فرمود. پس چون داخل گشتم، چندین اتاق دیدم. در هر اتاق چندین صندوق بالای یکدیگر چیده، یک اتاق کتب عربیّت و شعر، دیگری فقه، دیگری کتب حدیث و همچنین هر علمی را اتاقی جداگانه بود. پس فهرست کتب قدما را به نظر در آوردم و آنچه از آنها می خواستم، برداشتم و بسیار کتاب یافتم که اکثر مردم نام آنها را هم نشنیده بودند و من هم قبل از آن ندیده بودم و بعد از آن هم نزد کسی ندیدم. پس مجموع آن کتب را خواندم و بر فواید آنها ظفر یافتم و مرتبه هر مرد و هر علم، مرا معلوم گردید و چون به سن هژده سالگی رسیدم، از همه این علوم فارغ گردیده بودم و آن روز حفظ من علوم را بیشتر بود و امروز پخته تر است و اگر نه، علم یکی است و چیزی تازه بر علم من نیفزوده.

ترجمه تاریخ حکمای قفطی

۱- ابن سینا چگونه در دربار سلطان بخارا به شهرت رسید؟

۲- چرا ابن سینا می گوید علم یکی است و چیزی بر علم من نیفزوده است؟

۱- توانستند درمان کنند. ۲- از من یاد کردند. ۳- مشهور شدم.

نکته

۱- جمله‌های زیر را با توجه به کلمه داخل کمانک تغییر دهید.

من گل‌های سرخ را دوست دارم. (مسابقه فوتبال)

.....

معلم دانش آموزان را به موزه برد. (خواهر و برادرش)

.....

۲- مفعول را در جمله‌های زیر مشخص کنید.

پیرمرد کیسه طلا را در زمین پنهان کرد.

پزشک بیمار را معالجه کرد.

۳- با کلمه‌های هم آوای زیر جمله بسازید.

اثاث : .....

اساس : .....

خار : .....

خوار : .....

.....

.....

.....

.....

.....

متن زیر را با دقت بخوانید و بعد به سؤال‌ها پاسخ دهید.

خوش بختی این است که روزی، نامه رسان زنگ خانه‌ات را بزند و نامه‌ای را به دست‌های منتظرتو بسپارد. خوش بختی ساختن عروسک کوچکی است از یک تکه خمیر نرم شکل پذیر. به همین سادگی. باور کن به همین سادگی، اما یادت باشد که جنس آن خمیر باید از عشق و ایمان باشد نه از هیچ چیز دیگری. خوش بختی همین عطر تفاهمی است که درسرای توییچیده است.

در متن بالا چند مفعول وجود دارد؟

دو کلمه ساده و غیر ساده از متن پیدا کنید و بنویسید.

دو ترکیب وصفی از متن بنویسید.

۱- وقت شناسی در زندگی اهمیت بسیار زیادی دارد. سعی کنید با استفاده از این ضرب المثل یک داستان کوتاه بنویسید که معنی آن را کاملاً نشان دهد.

۲- آیا در فرهنگ شما ضرب المثل‌هایی با این مفهوم وجود دارد؟ آن را بنویسید.

درس ۵ کردستان

۱- در متن زیر، کلمه‌هایی را که نادرست است، مشخص کنید و شکل صحیح آنها را بنویسید.

برخته غرب ایران، به این بوم هزار نقش، نضاره می‌کنم. هرچه می‌بینم و می‌شنوم شور است و احساسی که صفر نامه‌ای می‌خواهد هزار برگ.

۲- با استفاده از متن درس، با حرف آخر هر کلمه، واژه جدید بنویسید.

محسوب: ..... بیجار: ..... رودخانه: .....

۳- کلمه‌های کادرهای ۱ و ۲ را با هم مقایسه کنید و کلمه‌هایی را بنویسید که در کادر ۱ وجود ندارد.

۲

نام گذاری، مریوان، جاودانه
پایتخت، نظاره، عشق
عظمت، گنج نامه، مجسمه
تنبور، غرق، طاق بستان

۱

مریوان، جاودانه
گنج نامه، پایتخت، عشق
مجسمه، طاق بستان

به فاصله کمی از جنگل‌های پوشیده از درختان امرو، پسته وحشی، بلوط و مازو، دریاچه‌ای کوچک، شگفت‌انگیز و زیبا بر زمین دامن گسترده است. بر خلاف دریاچه‌های دیگر، نه تنها هیچ رودخانه‌ای به آن نمی‌ریزد، بلکه رود پرآبی نیز از آن سرچشمه می‌گیرد. آب این دریاچه از چشمه‌های متعددی که در کف آن می‌جوشد حاصل می‌شود. نام این دریاچه که از زیبایی‌های دیدنی کشور ماست، «زریوار» است. «زریوار» را در زمستان‌ها لایه ضخیمی از یخ می‌پوشاند، به طوری که می‌توان روی آن راه رفت. اطراف دریاچه محل مناسبی برای زندگی پرندگانی چون مرغ سقا، فلامینگو و مرغابی است. این دریاچه در نزدیکی مریوان واقع شده و یکی از صدها منظره دیدنی استان کردستان است.

طبیعت در کردستان با سخاوتمندی تمام زیبایی خود را به صورت‌های گوناگون به نمایش گذاشته است: از کوه‌های گنبدی و صخره‌های عریان و غارهای سنگی تا دشت‌های سرسبزی که رود «قرل اوزن» در آنها جاری است. کردستان را می‌توان سرزمین رود و کوه و چشمه نامید. جای جای از دل کوه و دشت چشمه‌ها می‌جوشند و از آب زلالشان جوی‌ها جاری می‌شود و دشت و صحرا را سبز و زرد و سرخ می‌کند. سنندج، در دامنه کوه آیدر واقع است. آیدر که ادامه کوه‌های چهل چشمه است، بهاری پررنگ و دل‌انگیز دارد و به این سرزمین چشم اندازی زیبا بخشیده است. زمستان‌های آیدر نیز با قلّه پر برف، دیدنی و شگوهمند است. مردم این منطقه درباره آیدر قصّه‌ها و افسانه‌های زیادی بر سر زبان دارند که بیانگر جایگاه این کوه در «فرهنگ مردم» کردستان است.

۱- در اطراف دریاچه زریوار چه پرندگانی زندگی می‌کنند؟

۲- چرا کردستان را سرزمین رود و کوه و چشمه می‌نامند؟

نکته

۱- برای کلمه‌های زیر یک متضاد بنویسید.

روشن ..... سرد .....

خوب ..... ناراحت .....

۲- با توجه به جمله‌های داده شده، جدول زیر را کامل کنید.

الف- دوستم دلی مانند آینه پاک و شفاف دارد.

ب- زندگی باغی سبز است.

رکن دوم	رکن اول	جمله

۳- برای کلمه‌های «علم، حفظ و سعی» یک هم خانواده بنویسید.

۴- جمله‌های زبانی زیر را با استفاده از آرایه تشبیه، به جمله‌های ادبی بازنویسی کنید.

• شب تاریک است.....

• لبخند مادر زیباست.....

۱- کردستان در کدام منطقه ایران واقع شده است؟

۲- در مورد یکی از آداب و رسوم کردستان تحقیق کنید، بنویسید.

"روباه دستش به انجیر نمی‌رسد، می‌گوید نارس است."
۱- یک ضرب المثل به زبان خودت، همراه با ترجمه آن، بنویس.

درس ۶ منبت کاری

۱- مترادف کلمه‌های زیر را بنویسید.

مورّخ : ..... معتبر : ..... انحطاط : ..... حجر : .....

۲- مفرد کلمه‌های زیر را بنویسید.

مصارف : ..... مورّخان : ..... قطعات : ..... نقوش : .....

۳- باهریک از حروف داده شده، کلمه مناسب بسازید.

ظ :

س :

ح :

ش :

۴- در گروه کلمه‌های زیر چند غلط املائی وجود دارد؟ آنها را مشخص کنید و درست آنها را بنویسید.

- محاجرت آریایی‌ها - قطعات بزرگ - مسارف گوناگون - صنعت چوب - صنایع دستی - نقوش ایرانی

۵- از میان ترکیب‌های زیر کدام اضافی و کدام وصفی است؟

- مسجد سلیمان - آثار قدیمی - طرح‌های اصیل - وسایل حفاظتی - اشکال هندسی - صنعت چوب - قاب آینه

استاد کوزه‌گر با تجربه‌ای بود که کوزه‌های لعابی او خیلی مشتری داشت. شاگردی نزد وی کار می‌کرد که زرنگ بود. استاد به او علاقه داشت و تمام تجربه‌های کاری خود را به او یاد داد. شاگرد وقتی تمام کارها را یاد گرفت، شروع به ایراد گرفتن کرد و گفت: «مزد من کم است.» بعد هم کم کم زمزمه کرد که: «من می‌توانم بروم و برای خودم کارگاهی راه اندازی کنم و کلی فایده ببرم.» هرچه استاد کوزه‌گر از او خواهش کرد مدتی دیگر نزدش بماند تا او شاگردی پیدا کند و کمی کارها را یاد بگیرد تا استاد دست تنها نباشد، پسرک قبول نکرد و او را دست تنها گذاشت و رفت. شاگرد رفت و کارگاهی راه اندازی کرد و همان‌طور که یاد گرفته بود، کاسه‌ها را ساخت و رنگ کرد و روی آنها لعاب داد و در کوره گذاشت. ولی متوجه شد که رنگ کاسه‌های او مات است و شفاف نیست. دوباره از نو شروع کرد. خاک بهتری انتخاب کرد و در درست کردن خمیر بیشتر دقت کرد و بهترین لعاب را روی آنها داد و آنها را در کوره گذاشت، ولی باز هم مشکل قبلی به وجود آمد. شاگرد فهمید تمام اسرار کار را یاد نگرفته است. نزد استاد رفت و مشکل خود را گفت و از استاد خواهش کرد او را راهنمایی کند. استاد از او پرسید که چگونه خاک را آماده می‌کند و چگونه لعاب را تهیه می‌کند و چگونه آن را در کوره می‌گذارد. شاگرد جواب تمام سؤال‌ها را داد. استاد گفت: «درست است که هر شاگردی باید روزی استاد شود، ولی تو مرا بی‌موقع تنها گذاشتی. بیایک سال اینجا بمان تا شاگرد تازه هم قدری کار یاد بگیرد. آن وقت من هم تو را راهنمایی خواهم کرد. بعد از آن تو می‌توانی به کارگاه خودت بروی.» شاگرد قبول کرد و یک سال آنجا ماند، ولی هر چه دقت کرد متوجه اشتباه خودش نشد. یک روز استاد او را صدا زد و گفت: «بیابگویم که چرا کاسه‌های لعابی تو مات هستند.» استاد کنار کوره ایستاد و کاسه‌ها را گرفت تا در کوره بگذارد. به شاگردش گفت: «چشم‌هایت را باز کن تا فوت و فن کار را یاد بگیری.» استاد هنگام گذاشتن کاسه‌ها در کوره، به آنها چند فوت می‌کرد. بعد از شاگرد پرسید: «فهمیدی.» شاگرد گفت: «نه.» استاد یک کاسه دیگر برداشت و چند فوت محکم به آن کرد و گرد و خاکی را که از آن برخاسته بود به شاگرد نشان داد و گفت: «این فوت و فن کار است. این کاسه وقتی چند روز در کارگاه می‌ماند، پر از گرد و خاک می‌شود. این گرد و خاک در کوره با رنگ لعاب مخلوط می‌شود و آن را کدر می‌کند. وقتی آن را فوت می‌کنیم گرد و غبار پاک می‌شود و لعاب خالص پخته می‌شود و رنگش شفاف می‌شود. حالا فهمیدی که همه کارهای درست بود و فقط همین فوت را کم داشت.»

- ۱- چرا شاگرد شروع به ایرادگیری کرد؟
- ۲- شاگرد چه چیزی را از استاد نیاموخته بود؟
- ۳- دلیل فوت کوزه‌گری چه بود؟

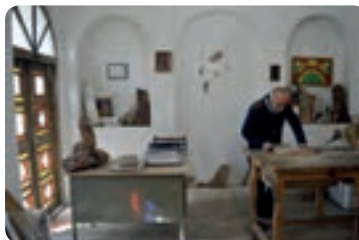
نکته

۱- در متن درس، کلمه‌هایی با بن مضارع از مصدرهای «شناختن، تراشیدن، ساختن و بریدن» ساخته شده‌اند. آنها را پیدا کنید و بنویسید.

۲- مصدر و بن مضارع فعل‌های زیر را بنویسید.
می‌رسد، می‌گیرند، می‌رود، می‌دانند، می‌دهد، می‌توانی

						فعل
						مصدر
						بن

۳- چهار بیت از اشعار فردوسی را به دلخواه انتخاب کنید و بنویسید.

۱- درباره یکی از طرح‌های اصیل ایرانی متنی بنویسید.

۲- درباره یکی از صنایع دستی ایرانی تحقیق کنید و درمورد آن یک بند بنویسید.

۱- درباره مفهوم این ضرب المثل تحقیق کنید و موارد کاربرد آن را بنویسید.

درس ۷ عید فطر

۱- به جای کلمه‌هایی که زیر آنها خط کشیده شده است، کلمه مناسب دیگری قرار دهید.

روز اول ماه شوال را بدین سبب عید فطر خوانده‌اند که در این روز امر امساک برداشته شد و رخصت داده شد که در این روز افطار کنند و روزه خود را بشکنند.

۲- شش کلمه از متن درس در این جدول نوشته شده است. آنها را پیدا کنید و بنویسید.

ا	ر	غ	ف	ر	ا	ن
ج	ش	آ	د	ع	ی	د
ا	ب	آ	خ	ل	ا	ص
ب	ع	ص	ب	ر	ی	ن
ت	ذ	آ	گ	ف	ط	ر

۳- کلمه‌های هم معنی را مانند نمونه به هم وصل کنید.

بخشش	بطلالت
بیکاری	مستحب
مبارک	مباح
گناه	خجسته
پسندیده	معصیت
جایز	عفو

روزه روح آدمی را لطیف و اراده انسان را قوی می کند. در واقع، بزرگ ترین فلسفه روزه همین اثر تربیتی و معنوی آن است. انسانی که انواع غذاها و نوشابه ها را در اختیار دارد و هر لحظه که تشنه و گرسنه شد به سراغ آنها می رود، مانند درختانی است که در پناه دیوارهای باغ بر لب نهرها می رویند. این درختان نازپرورده، بسیار کم طاقت و کم دوام هستند. اگر چند روزی آب از پای آنها قطع شود، پژمرده و خشک می شوند اما درختانی که در لابه لای صخره ها در دل کوه ها و بیابان ها می رویند و در همان اوان رشد، همواره با طوفان های سخت، آفتاب سوزان، سرمای زمستان و با انواع محرومیت ها دست و پنجه نرم می کنند، بسیار محکم و بادوام هستند.

از مطالب یاد شده درباره فایده بهداشتی - درمانی روزه درمی یابیم که عامل بسیاری از بیماری ها زیاده روی در خوردن و آشامیدن و رعایت نکردن بهداشت تغذیه است.

تمام پیامبران الهی بر این نکته تأکید دارند که معده، خانه تمام دردهاست و پرهیز و امساک بالاترین داروهاست. با روزه و امساک می توان بیماری ها را بهبود بخشید و معالجه کرد. البته در صورتی که با اعتدال و به دور از هرگونه زیاده روی باشد و در هنگام سحر و افطار در خوردن و آشامیدن افراط نشود.

۱- آیا شما هم در دین و آیین خود «روزه» گرفتن دارید؟ روزه شما چه تفاوت هایی با دیگر ادیان دارد؟ درباره آن بنویسید.

۲- می توانید فایده های دیگری درباره روزه داری بنویسید؟

نکته

۱- حکایت زیر را بخوانید و زمان فعل‌های آن را مشخص کنید.

شخصی خرش را گم کرده بود. دور شهر می‌گشت و شکر می‌کرد. گفتند: «چرا شکر می‌کنی؟» گفت: «برای اینکه سوار خر نبودم، وگرنه من نیز امروز، چهار روز بود که گم شده بودم.»
عیدزاکانی

۲- بن ماضی فعل‌های زیر را بنویسید.

رسیدند: ..... گرفتگی: ..... خوردید: ..... گذشتیم: .....

۳- فعل جمله‌های زیر را به صورت گذشته بنویسید.

..... معلم به دانش آموزان خود هدیه می‌دهد.

..... من با پدر و مادرم به مسافرت می‌روم.

۴- با کلمه‌های داده شده متنی بنویسید و از آرایه تکرار استفاده کنید.

عید، تعطیلات، سفر

حکیمی پسران را پند همی داد که جانان پدر هنر آموزید که ملک و دولت دنیا اعتماد را نشاید و سیم و زر در سفر بر محلّ خطر است؛ یا دزد به یک بار ببرد یا خواجه به تفاریق بخورد، امّا هنر چشمه زاینده است و دولت پاینده و اگر هنرمند از دولت بیفتد، غم نباشد که هنر در نفس خود دولت است. هنرمند هر کجا که رود قدر بیند و بر صدر نشیند و بی هنر لقمه چیند و سختی بیند.

گلستان سعدی

۱- چرا حکیم هنر را چشمه زاینده می دانست؟

۲- سه سطر درباره یک رشته هنری که دوست دارید، بنویسید.

ضرب المثل

۱- ضرب المثل هایی بنویسید که در آنها کلمه های «خربزه» و «ماهی» به کار رفته باشد.

زیبا بنویسم ۲

کارما به صبر برآید و مستعجل به سر درآید.
به چشم خویش دیدم در بیابان
سمند باد پا از تنگ فروماند

که آهسته سبق برد از شبان
شتربان همچنان آهسته می راند

گلستان سعدی

غنجہ بادل گرفتہ گفت:

زندگی،

لب ز خندہ بستن است

کوشہ ای درون خود نشستن است

گل بہ خندہ گفت:

زندگی شگفتن است

بازبان سبز، راز گفتن است

قصہ امین پور

۷۶

کویر

۸۰

خانه تکانی

۸۴

آزمایشگاه

۸۸

راه آهن

۹۲

خوزستان

۹۶

خوش نویسی

۱۰۰

تعزیه

فارسی آموز
۳/۳

کیش، کشتی یونانی

درس ۱ کویر

۱- در جدول زیر کلمه‌هایی از درس آورده شده است آنها را پیدا کنید و بنویسید.

ش	ن	ه	ذ	ا	د	گ
ظ	ت	ی	ع	ض	و	ع
ن	ا	ش	ف	ش	ت	آ
ش	ه	ق	ط	ن	م	س
ر	غ	ه	پ	ذ	ا	ج
ب	ی	ج	ع	م	ب	ث
ت	ع	ی	ا	س	ا	ن

۲- متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید.

زیبا ≠ جنوب ≠ غریب ≠ بلند ≠

۳- مفرد کلمه‌های زیر را بنویسید.

انواع : خزندگان : مناطق : رازها : مشخصات :

شتر یک حیوان صحرایی است و خوشبختانه در کشور ایران مناطق مساعد برای پرورش شتر، یعنی مراتع کویری، زیاد است.

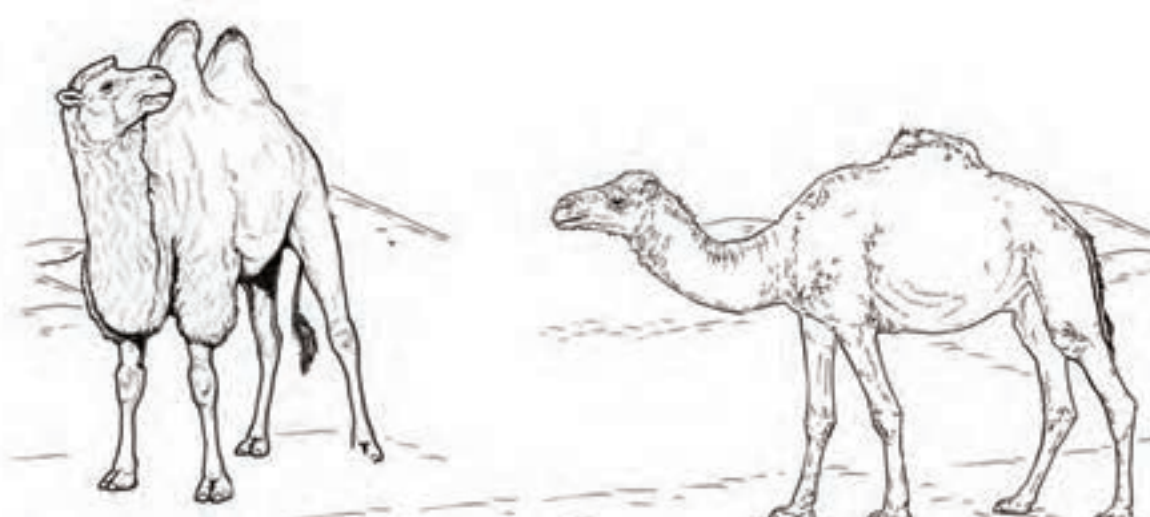
شتر حیوانی است که با خوردن خار و بدون هیچ هزینه‌ای برای نگهداری، چاق و کوهانش درشت می‌شود. به علاوه، صدها شتر را یک نفر می‌تواند مراقبت کند؛ به اصطلاح در صحرا رها کند و بچراند.

شتر از جمله حیواناتی است که بیشترین جاذبه گردشگری را دارد، آن هم از جنبه‌های مختلف: دیدن آن، راه رفتن و غذا خوردن و هیکل آن و سوار شدن بر آن.

عاطفه شتر مادر نسبت به فرزندش بسیار است؛ طوری که با از دست دادن آن، چندین روز عزادار می‌شود، غذا و آب نمی‌خورد، یکسره ناله می‌کند، و در بین شتران در پی یافتن فرزند از دست رفته خود است. ویژگی‌های مذکور، شتر را از دیگر حیوانات اهلی و وحشی متمایز می‌کند.

۱- شتر چگونه حیوانی است؟ چه غذایی می‌خورد و در کجا زندگی می‌کند؟

۲- درباره عاطفه مادری شتر چه می‌دانید؟

نکته

۱- به جای کلمه‌هایی که زیر آنها خط کشیده شده است، کلمه مناسب دیگری قرار دهید.
الف - کشاورز برای پسرانش گنجی به ارث گذاشت.

ب- پسران کشاورز از فروش محصول خود پول بسیاری به دست آوردند.

پ- کشاورز به پسرانش گفت: «گنجی در زیر زمین پنهان است.»

۲- کلمه داخل کمانک را در جای مناسب قرار دهید و جمله جدید را دوباره بنویسید.
الف- او از مدرسه به خانه آمد. (بازار)

ب- من با پدرم به خانه رفتم. (دوستم)

پ - برادرم یک کتاب برای من خرید. (مادرم)

ت- قلم علی روی میز است. (صندلی)

کشاورز پیری سه پسر داشت که هیچ کاری انجام نمی دادند. روزی کشاورز پسرانش را پیش خود خواند و گفت که گنج بزرگی زیر زمین پنهان کرده است. پسران به امید یافتن گنج زمین را خوب شخم زدند؛ ولی گنجی پیدا نکردند. زمین را کاشتند و به امید محصول آن نشستند و از فروش محصول گنج واقعی را به دست آوردند.

۱- منظور کشاورز از گنج پنهان چه بود؟

۲- متمم‌ها را در متن مشخص کنید.

ضرب المثل

"شتر سواری دولا دولا نمیشه"

۱- مفهوم مثل بالا را در دو سطر بنویسید.

درس ۲ خانه تکانی

۱- مترادف کلمه‌های زیر را بنویسید.

آیین: ..... تحوّل: ..... رسم: ..... تغییر: .....
 بغض: ..... کینه: .....

۲- کلمه‌های قسمت الف را با قسمت ب مقایسه کنید و کلمه‌هایی را بنویسید که در قسمت الف وجود ندارند.

ب

خانه تکانی، نغمه، عمیق، انرژی،
 سهیم، عید، تحرّک، صیقلی
 روح بخش

الف

خانه تکانی، عمیق، انرژی
 تحرّک، صیقلی

۳- هم خانواده کلمه‌های زیر را بنویسید.

احترام (.....) حاضر (.....) نظر (.....) علم (.....)

قالی ایرانی از دیرباز معروف و مورد استفاده بوده است. گزنفون، تاریخ‌نگار یونانی، در کتاب «سیرت کوروش» می‌نویسد: «ایرانیان برای این که بسترشان نرم باشد، قالیچه زیر آن می‌گسترند.» نقوش به‌کار رفته در فرش ایرانی برگرفته از فرهنگ و سبک زندگی بافندگان آن در هر نقطه از ایران است؛ طوری که می‌توان گفت هر فرش ایرانی تابلویی زیبا و گویا از طبیعت و فرهنگ خطه‌ای از ایران است و با مشاهده آن می‌توان اصالتش را شناخت.

قدیمی‌ترین نمونه قالی یافته شده ایرانی، قالیچه‌ای است با نقوش اصیل هخامنشی که در گور یخ‌زده یکی از فرمانروایان سکایی در دره‌ای در مغولستان پیدا شده و قالی «پازی‌ریک» نامیده می‌شود. پژوهشگران این قالی را از دست بافت‌های پارت‌ها و یا مادها می‌دانند. سالنامه چینی «سوئی سو» در دوره ساسانی، از فرش پشیمی ایران به عنوان کالای وارداتی به چین نام می‌برد.

۱- گزنفون در کتاب «سیرت کوروش» درباره ایرانیان چه می‌گوید؟

.....

۲- قدیمی‌ترین قالیچه ایرانی در کجا پیدا شده است؟

.....

نکته

۱- جاهای خالی را با قیدهای مناسب کامل کنید.

- الف- ..... او به دانشگاه نمی آید.
 ب- خانه ما به دانشگاه ..... است.
 پ- این دانشجو ..... درس نمی خواند.
 ت- آنها ..... از کلاس بیرون رفتند.
 ث- او ..... دیر به کلاس می آید.

۲- کلمه‌های داخل پرانتز را در جمله قرار دهید و جمله جدید را بنویسید.

الف- اکنون وقت آن است که باغبانان میوه‌ها را بچینند. (حالا)

.....

ب- الکل امروزه کاربردهای فراوانی در صنعت و پزشکی دارد. (همیشه)

.....

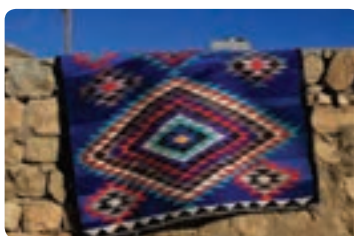
پ- او همیشه به علل حوادث فکر می کرد. (هرگز)

.....

ت- همه با اشتیاق منتظر دیدن این کار عجیب بودند. (خوش حالی)

.....

نگاه کن بنویس ۹

فکر کن بنویس 9

۱- هنگام فرا رسیدن سال نو در هر فرهنگی، آداب و رسوم خاصی وجود دارد. شما هم آداب و رسوم شهر یا کشور خود را هنگام نو شدن سال، در چند سطر بنویسید.

۲- با کلمه و ترکیب های زیر جمله بسازید و از قید مناسب استفاده کنید.

عید نوروز: .....

خانه تکانی: .....

سفره: .....

مسافرت: .....

۳- با کلمه های هم نویسه زیر جمله های با معنی بنویسید.

کشتی: .....

کشتی: .....

گل: .....

گل: .....

ضرب المثل

در دروازه را می شود بست،
دهن مردم را نمی شود بست.

۱- مفهوم مثل بالا را در قالب یک داستان کوتاه بنویسید.

درس ۳ آزمایشگاه

۱- در متن زیر چند غلط املایی وجود دارد؟

در آزمایشگاه از تجهیزات و ابزارهایی برای انجام آزمایش استفاده می شود.
واکنش ظد حاری پاستور جهت درمان افراد مارگذیده تولید می شود.

۲- مانند نمونه با پسوند «گاه» کلمه های جدید بسازید.

خواب + گاه = خوابگاه -

۳- با هریک از حروف زیر کلمه مناسبی بسازید که در متن درس به کار رفته است.

پ:..... ، ع:..... ، ب:..... ، ت:.....

واکسن سرماخوردگی چندین ویروس شناخته شده و ضعیف شده دارد. این واکسن به صورت عضلانی تزریق می‌گردد و می‌تواند تقریباً ایمنی ۸۰ درصدی را در طول یک سال ایجاد کند.

این واکسن به منظور کمتر شدن عوارض بیماری سرماخوردگی تزریق می‌گردد. اما واکسن سرماخوردگی برای افراد بالای ۶۰ سال و یا افراد مبتلا به بیماری‌های مزمن قلبی، ریوی و کلیوی پیشنهاد می‌شود، سرماخوردگی به بیماری‌های دستگاه تنفسی گفته می‌شود که علت آن ویروس‌ها هستند.

واکسن سرما خوردگی به گونه ای است که باید هر سال تزریق شود، به دلیل اینکه شکل ویروس سرما خوردگی هر ساله دچار تغییر می‌شود.

پزشکان معتقدند همه اشخاص بایستی واکسن سرما خوردگی دریافت کنند، مگر منع پزشکی داشته باشد. ابتلا به ویروس سرماخوردگی از اواخر شهریور و تا پایان اردیبهشت ماه ممکن است. بهترین زمانی که می‌شود واکسن سرماخوردگی را دریافت کرد، همان دوماه اول پاییز است، اما می‌توان این کار را تا آخر پاییز نیز انجام داد. گرچه اقدام سریع‌تری تواند برای پیشگیری مؤثرتر باشد.

- ۱- واکسن سرماخوردگی حاوی چه چیزی است؟ .....
- ۲- بهترین زمان تزریق واکسن سرما خوردگی چه فصلی است؟ .....

نکته

۱- به جای فعل‌های اسنادی، فعل دیگری قرار دهید.

فیل بسیار زورمند و ستمگر است. روزگار اوسپناه شد.
 بیژن بچهٔ باهوشی است. او حافظه اش قوی است.
 من چشم‌هایم ضعیف است. با عینک به خوبی می‌توانم بخوانم.

۲- یک گزارش بنویسید و از این کلمه‌ها استفاده کنید. (یک ردیف را به دلخواه انتخاب کنید)

الف - فیل - رودخانه - رفتن و نوشیدن - آب
 ب - گودال - نعره - شیر - و - افتادن - کشیدن - در - ناگهان

دربارهٔ واکسن هاری چه می‌دانید؟

ضرب المثل

"چوتو خودکنی اخترخویش را بد

مدار از فلک چشم نیک اختری را" ناصر خسرو

۱- منظور شاعر از بدکردن اختر چیست؟

۲- درک و دریافت خود را از مصراع دوم مثل بالا بنویسید.

درس ۴ راه آهن

۱- مانند نمونه با حرف آخر هر کلمه، واژه جدید بنویسید.

سازمان - نظیر - روغن - .....

۲- با توجه به متن درس، کلمه مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

ریزعلی هر شب از کنار ..... می گذشت تا به خانه اش برسد.

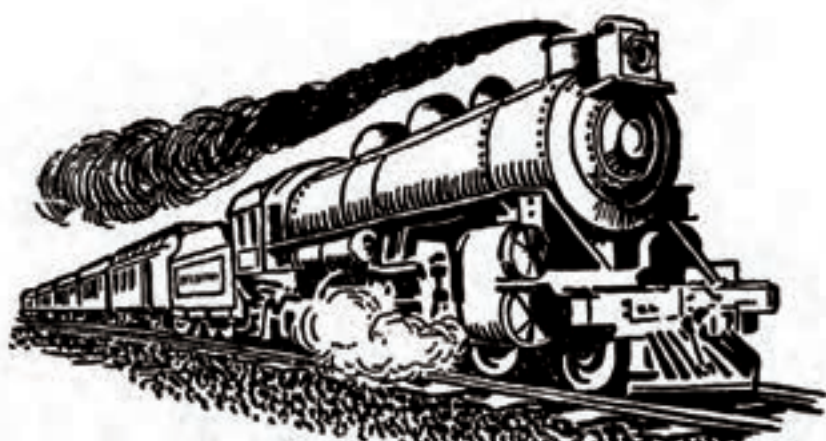
آن شب ..... صدای ..... از کوه ..... ریزعلی می دانست تا چند

دقیقه دیگر ..... به آنجا خواهد رسید از این اندیشه سخت ..... شد.

۳- با حروف داده شده، کلمه مناسبی بنویسید که هم معنی کلمه های زیر باشد.

ض - م - ر - ب - ط - ا - د - ی - ش - ه - - ن // پ - و - ژ - ش - ه

نگران: ..... تفکر: ..... تحقیق: .....

فداکاری

همیشه و در همه جا انسان‌های
بزرگ و فداکاری هستند که
برای نجات جان دیگران یا
کمک به هم نوعان، جان
خود را به خطر انداخته‌اند
و نام و یاد آنها جاودانه شده
است. خواندن سرگذشت
این قهرمانان فداکار برای همه ما
آموزنده است.

آیا نام شهید محمد حسین فهمیده و حسن
امید زاده را شنیده‌اید؟

شهید محمد حسین فهمیده، نوجوان فداکاری بود که نارنجک به کمر بست و در زیر زنجیرهای تانک دشمن
جان خود را فدا کرد تا از پیشروی آنان به سوی خاک ایران جلوگیری کند.
حسن امید زاده، معلم فداکاری است که در يك واقعه آتش سوزی، جان دانش آموزانش را نجات داد. وقتی
بخاری کلاس آتش گرفت و دانش آموزان در شعله‌های آتش گرفتار شدند؛ این معلم شجاع و فداکار گیلانی
خود را به خطر انداخت و همه دانش آموزان را نجات داد اما خودش در آتش سوخت. حتماً در کشور شما هم
انسان‌های فداکار زیادی وجود دارد که با از خودگذشتگی و فداکاری به مردمان سرزمینشان خدمت کرده‌اند.
پس ما همواره وظیفه داریم به این انسان‌های بزرگ و دوست داشتنی احترام بگذاریم.

۱- چرا ما باید سرگذشت فداکاران و قهرمانان را بخوانیم؟

.....

۲- خاطره ای را از یکی از افراد فداکاری که می شناسید، بیان کنید.

.....

نکته

۱- مسند را در جمله‌های زیر مشخص کنید و یک کلمه دیگر به جای آن قرار دهید.

الف- بیژن بچه باهوشی است.

.....

ب- گنجشک‌ها ناراحت شدند.

.....

پ- من کودکی کنجکاو و فعال بودم.

.....

۲- با کلمه‌های زیر جمله بسازید و در آنها از فعل‌های اسنادی استفاده کنید.

تعطیل : .....

لوکوموتیو : .....

ایستگاه : .....

قطار : .....

.....

.....

.....

۱- متنی در سه سطر بنویسید و از کلمه های داده شده استفاده کنید.

مسافر - سفر - راه آهن - عید نوروز

۲- یکی از این سخنان را انتخاب کنید و برداشت خود را از آن بنویسید.

- الف- اگر می خواهی کسی را بشناسی، یا از او پول قرض بخواه یا با او سفر کن. (ماکسیم گورکی)
 ب- سفر باید اسباب نشاط و تفریح و تمدد اعصاب باشد، نه دلهره و خشونت و جنگ اعصاب. (گوته)
 پ- هرسفری بازگشتی دارد جز سفر مرگ که بدون بازگشت است. (گاندى)

منظور از اندازه نگه داشتن چیست؟

درس ۵ خوزستان

۱- یک هم خانواده برای کلمه‌های زیر بنویسید.

تمدن: ..... محاسن: ..... ارتباط: ..... حکیم: .....

۲- جدول زیر را کامل کنید. (ممکن است بعضی از خانه های جدول خالی بماند).

کلمه	هم معنی	جمع	مفرد	متضاد
قلمرو				
آشکار				
تجارب				
منبع				

۳- کدام گزینه با توجّه به معنی غلط است؟

الف - صدمه: آسیب   ب - غذا: اتفاق   پ - برخاست: بلند شد   ت - حیات: زندگی

اگر در ماه‌های فروردین و اردیبهشت از گردنه‌های قابل عبور زاگرس مرکزی بگذریم، افرادی را می‌بینیم که بار و بنه خود را بر پشت الاغ و قاطر نهاده‌اند و به سوی ارتفاعات زردکوه در حرکت‌اند و اینان افراد ایل بختیاری هستند که قشلاق خود را در خوزستان گذرانده‌اند. عبور ایل بختیاری از جنگل‌های بلوط که در فواصل آنها چراگاه‌های پربرکتی پدید آمده است، بسیار تماشایی است.

زنان غالباً گهوارهٔ کودکان خود را بر پشت دارند و چون غزال، گردنه‌ها و دامنه‌های مستور از برف را درمی‌نوردند. در مسیر آنها بوته‌های تمشک، انگور فرنگی و قارچ فراوان است. در مسیر کوچ، غالباً بوی مطبوع دود و نان تازه به مشام می‌رسد زیرا مسیر «کوچ راه» حدود سیصد کیلومتر است که پیمودن آن چند هفته طول می‌کشد و افراد ایل ناچارند بین راه نان بپزند. آنان در مسیر خود کبک و قرقاول و گوزن نیز شکار می‌کنند.

بختیاری‌ها عموماً خونگرم و مهمان‌نوازند و معتقدند هر کس از این فضیلت بی‌بهره باشد و به اصطلاح خود آنان «نان کور» باشد هنگام کوچ گله‌اش نمی‌تواند از آب‌ها عبور کند. زردکوه که افراد ایل بختیاری در فصل ییلاق برای عبور از گردنه‌ها با آن دست و پنجه نرم می‌کنند، در استان چهارمحال و بختیاری واقع شده است.

۱- چرا مردمان عشایر به ییلاق و قشلاق می‌روند؟

۲- ایل بختیاری در بازگشت از قشلاق خوزستان با چه مشکلاتی روبرو می‌شوند؟

نکته

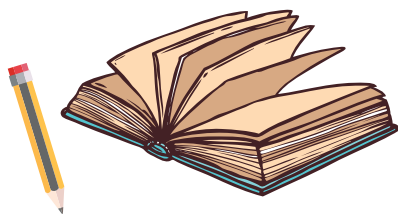
۱- فعل جمله‌های زیر را به زمان آینده تغییر دهید و جمله جدید را بنویسید.

- الف - ما با آموزگار خود صحبت کردیم. ....
 ب - زمستان پارسال هوا خیلی سرد بود. ....
 پ - ما تمرین‌ها را در کلاس حل کردیم. ....
 ت - او دیروز به خانه ما آمد. ....
 ث - داستان را برای ایشان تعریف می‌کنم. ....

۲- برای جمله‌های زیر فعل مناسب بنویسید.

- الف - زیبایی که با فضیلت نباشد، به کلی بی‌عطروبو .....
 ب - حتی کلمه زیبا هم زیبا .....
 پ- اگر عشق به زندگی را از دل‌های ما .....، شور زندگی را هم .....

نگاه کن و بنویس

آداب هم نشینی

شخصی نامه‌ای می‌نوشت. کسی پهلوی او نشسته بود. نگاه می‌کرد و آنچه می‌نوشت می‌خواند. آن شخص نوشت که مردی احمق پهلوی من نشسته است، نگاه می‌کند، آنچه من می‌نویسم، می‌خواند؛ به این جهت نمی‌توانم مطالب خود را بنویسم. آن مرد گفت: «چرا مرا احمق می‌پنداری؟ من خط تو را نخوانده‌ام. هرچه می‌خواهی بنویس.» در جواب گفت: «اگر نخوانده بودی، پس چطور فهمیدی چنین نوشته‌ام؟» آن مرد شرمگین شد و توبه کرد.

ظرایف و لطایف یا فکاهیات دلگشا

۱- چرا آن مرد شرمگین شد؟

۲- درک و دریافت خود را از این حکایت در سه خط بنویسید.

"بایک دست نمی‌شه دوتا هندونه برداشت"

ضرب المثل

۱- این مثل را در چه زمانی استفاده می‌کنند؟

۲- آیا شما هم در فرهنگ خود مثلی با این مفهوم دارید؟ بنویسید.

درس ۶ خوش نویسی

۱- با حروف زیر کلمه‌های معنی دار بنویسید.

ع: .....
ض: .....
ث: .....
خ: .....

۲- کلمه مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

افکار - ارتباطی - تکامل - پیدایش

خط به عنوان یک وسیله ..... از اوایل ..... بشر به وجود آمده است.
در ابتدا انسان‌ها برای تبادل ..... و اندیشه‌ها از تصاویر استفاده می‌کردند. سپس به مرور زمان
خط ..... یافت و به شکل امروزی درآمد.

۳- کلمه‌های هم خانواده را به هم وصل کنید.

حقوق - علم - ناظر - جمع - عالم - منظره - معلوم - حق - مجموع

میرعماد حسنی قزوینی خوش‌نویس پرآوازه و از سرآمدان هنر خوش‌نویسی ایرانی و بزرگ‌ترین خوش‌نویس در خط نستعلیق است. خط میرعماد در زمان زندگانی‌اش نه تنها در ایران و دربار صفوی، بلکه در دربار گورکانیان هند و پادشاهان عثمانی نیز آوازه‌ای بلند داشت. گفته می‌شود که خط او را در زمان زندگی‌اش با طلا معاوضه می‌کردند و در هنگام مرگ از ثروتمندترین مردان ایران بود، چنانکه خانه‌اش را وزیر وقت نتوانست بخرد.

او مردی آزاده و بزرگ منش بود و هنر را برای هنر دوست می‌داشت. او برای رسیدن به حد والای هنر، خود و دیگران را فراموش می‌کرد، تا جایی که گویند مدت سه سال سر خود را اصلاح نکرد. بنا به رأی کارشناسان خط ایرانی، در عالم نستعلیق، از ابتدا تا کنون، کمتر خطاطی یافت شده که خطش به استواری و قدرت و شیوایی قلم میرعماد باشد. میرعماد زیبایی خط نستعلیق را به اعجاز رساند.

- ۱- بزرگ‌ترین خوش‌نویس خط نستعلیق چه نام دارد؟ .....
- ۲- یک مورد از خصوصیات اخلاقی میرعماد را بنویسید. ....

نکته

۱- واژه‌های همگون را در اشعار زیر مشخص کنید.

الف- اگر خوشدل شوی در شادمانی	بماند	شادمانی	جاودانی	ناصر خسرو
ب- غیر از گهر عشق که پاینده و باقی است	باقی	همه	چون موج ز دریا	گذرانند صائب تبریزی
پ- آتش است این بانگ نای و نیست باد	هر که	این آتش	ندارد نیست	باد مولوی
ت- مشورت ادراک و هشیاری دهد	عقل‌ها	مر عقل	را یاری	دهد مولوی

کوتاه‌ترین داستان را «ارنست همینگوی» نوشته است:

For sale : Baby shoes, never worn

برای فروش: کفش بچه، هرگز پوشیده نشده
(گفته می‌شود «ارنست همینگوی» این داستان را برای شرکت در یک مسابقه داستان کوتاه نوشته و برنده مسابقه نیز شده است.)

الف - این داستان کوتاه را در دو خط توصیف کنید.

داستانی بنویسید که پیام و مفهوم آن شبیه ضرب‌المثل بالا باشد.

درس ۷

تعزیه

۱- با توجه به معنی، کلمه مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

- الف - تعزیه هر سال در دو ماه محرم و ..... در ایران اجرا می شود. (سفر - صفر)
- ب - از دیرباز در ایران نمایشی اجرا می شده است که به آن ..... می گویند. (تعزیه خانی - تعزیه خوانی)
- پ - در ادبیات فارسی، طنز چه به صورت شعر و چه به صورت .....، از عبید زاکانی به جا مانده است. (نصر - نثر)
- ت - گاهی کسانی قصد ..... مفاسد اجتماعی و تهذیب اخلاق انسانی را داشته اند. (اصلاح - اسلاح)

۲- با هر یک از حروف زیر، چهار کلمه مناسب بنویسید.

ل : .....

ط : .....

غ : .....

۳- متضاد کلمه های زیر را بنویسید.

سنتی : ..... آوازخوش : ..... قدیم : ..... مشهور : .....

در زمان قدیم، مردی غلامی داشت. روزی به او گفت: «امروز می‌خواهم بهترین غذا را برای من آماده و مهیا سازی.» غلام، خوراکی از زبان گوسفند برای خواجه حاضر کرد. خواجه پرسید: «این خوراک را از چه مهیا ساختی؟» گفت: «از زبان گوسفند». فردای آن روز گفت: «چنان خواهم که از بدترین غذا برایم فراهم کنی.» غلام باز هم قدری از زبان گوسفند تهیه کرد. خواجه پرسید: «این خوراک از چه درست کردی؟» عرض کرد: «از زبان گوسفند» خواجه گفت: «چطور یک چیز هم بد می‌شود و هم خوب؟» گفت: «اگر زبان خوب گوید، بهتر از آن نیست و اگر بد گوید، بدتر از آن نیست.»

۱- زیر فعل‌های حکایت بالا خط بکشید.

۲- چطور و چگونه زبان می‌تواند هم خوب باشد و هم بد؟

نکته

۱- کلمه مناسب را با توجه به جمله انتخاب کنید.

الف - قد من از دوستم ..... است. (بلند، بلندتر، بلندترین)

ب - بهاره ..... دانش آموز کلاس است. (مهربان تر، مهربان، مهربان ترین)

پ - امروز هوا ..... از دیروز است. (خنک ترین، خنک تر، خنک)

۲- با کلمه های زیر جمله بسازید.

خانه: .....

کشور: .....

گل: .....

عید: .....

۳- از درس های گذشته دو صفت «برتر» و دو صفت «عالی» پیدا کنید و بنویسید.

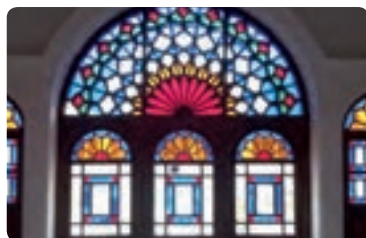
.....

۴- خاطره ای از یک سفر که با خانواده داشتید، را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

داستانی بنویسید که یک راوی و دو شخصیت (کلاغ، روباه) داشته باشد.

ضرب المثل

۱- درباره کاربرد این ضرب المثل دو خط بنویسید.

۲- یک ضرب المثل بنویسید که در آن اسم یک حیوان به کار رفته باشد.

میکنم را تا کسی عیب نکیرد، سخن صلاح نپذیرد.

شو غره بر حسن گفتار خویش   به تحسین نادان و پندار خویش

گلستان سعدی

سلام من به خوزستان پیام من به سامانش
به خرمشهر زیبا و به اهواز دل افروزش
الا ای خاک خوزستان تو آنتی که دیدستی
اگر از حول قیصر بند شادروان گسست از هم
بان آباد و فرخ روز و شیرین کام و روشن دل
به بهمشیر جوشان و به کارون خروشان
به آبادان آباد و به هرمزجان ویرانش
سکندرها و قیصرها و لنگرهای جوشانش
بیدمی دست و پا در بند آخ زار و گریانش
که ایران مهد دانش ماست پنهند ویرانش

حسین مسرور

مريوان

